(64) 324 33.

Loca Lutheri vbi pessimè sentit de papatu.

In lib. de capti. Babilo. vbi agit de sacram.to penitẽ, ait, sicut in illis verbis qui crediderit et baptizatus fuerit, saluus erit, nõ tribuit potestas, sed ministerium, neqꝫ in his verbis, quecumqꝫ alligaueritis super terrã, et quecumqꝫ solueritis, uel remisseritis, nihil tangit potestatis, sed tm ministe.m absoluentis, et fides excitatur christiano, ut illo verbo credat se solutum in celo, vbi videt fateri, nullam potestatem illis verbis dari, quecumqꝫ alligaueritis &c. sed tm nudum ministe.m, constat autem illum esse locum vnicum in quo fundat potestas iurisdictionis Aptorum et successorum eorum quantum ad forum externum.

Item, vbi agit de cõfessione vocali et de reseruatione casuum.

Dicit, gñaliter dictum esse illud, quecumqꝫ alligaueritis, omnibus et singulis christianis, et adducit illud, si duo ex vobis cõsenserint. ex quo infert ipse potestatem ligandi et soluendi in foro consciẽ et peccatorum, esse cõem Pontificibus et laycis, hec sunt verba eius.

Proinde non dubito eum à peccatis esse absolutum, quis quis siue sponte correptus veniam petierit, et emẽdauerit corã quouis priuato frẽ. quare (inquit) monerẽ istos Principes Babilonis, ut se temperent à reseruandis casibus, deinde de occultis audiendi cõfessionẽ facultatẽ permitant liberrimam omnibus fribus et sororibus, peccator, cui voluerit, suum pecc.m reuelet veniam et solatium à verbo christi ex ore proximi petiturus. hec ille. Negat ergo potestatẽ aliquam habere pontifices ecclie ex iure diuino particulariter sibi tributam, qua ab alijs discernant.

UGR Biblioteca Universitaria

Item in eodem lib. ubi de ordine agit

expressè dicit, hoc sacram.^tm s. ordinis, ecclesia christi ignorat, et quod inventum est ab ecclesia Papę. Ecce, dicit, inventione esse totum hoc sacram.^tm ordinis, ac subinde Pontificiam potestatem, qui enim dicit, inventione esse ecclesię, ex consequenti negat, divino iure constare.

Item ibi expressè negat, ordinatos fuisse aptos in presbiteros, nec plus facere, inquit, ad hoc illud, hoc facite in meam commemorationem, quam illud, ite et predicate evangelium &c. et subiungit

Hac parte intravit tyrannis, que sacerdotes semper voluit differre a layçis, et eos ut immundos habet, in preiuditium gratię baptismalis, ubi apertè affirmat omnes qui in christo baptizati sunt, esse equè sacerdotes. Et exponens quos ipse vocet sacerdotes, ait, ministros tamen selectos ad predicandum, et ad sacramentandum sacerdotes dicimus, quia illis licet hęc facere, et alijs est prohibitum. et addit. Apostata, quo secernerent se magis a layçis, ut galli cibelis, sic multiplicatum est sacerdotium inter epos &c. sed nihil eis manet sinó predicent, nam eucharistiam offerre, hoc sacram.^tm percipere est, unctionem hanc et pueri habent, et sic discurrit per omnes actus sacerdotij, quos facit communes. concludit, omnes baptizatos ex equo esse sacerdotes, et ex consequenti nullam esse ordinem inter epos, sacerdotes, et laycos. Verum inquit, non licet quemcumque nisi ex consensu communitatis, aut vocante maiore predicare verbum dei, itaque de toto sacerdotio, et potestate ordinis concludit tantum esse munus predicandi. quare nulla re distinguitur eps a sacerdote, aut à quovis layco.

Item libro de abrogandâ Messa.

Dicit, hierarchia illa ecclesiastica summi Pontif. epor. et sacerdotum similis est gentilitię institutioni de Eligendis sacerdotibus Iovis, Veneris et Saturni. certè qui sic loquitur de potestate hierarchica non solum eam negat, sed damnat.

UGR Biblioteca Universitaria

Item

Item in Responsione contra Catharinum

Expresse negat claues Ecclesiae ad aliquam singularem personã pertinere, nisi sit sanctus, ut fuit Petrus, sed ad solam Ecclesiam in spiritu edificatam pertinere, neq per successionem dari; haec sunt uerba. Quam cito (inquit, non dederis mihi Papam sanctum, tam cito non dedisti mihi petram, neq Ecclesiam. sed sentinam peccati Si ergo ad nullam personam pertinent claues nisi sit sanctus. ergo neq ad Episcopos per successionem ex Diuino iure competunt; rursus ibi ostendere uolens, ubi sit Ecclesia et assignãs notas eius ait, Euangelium et Ecclesia nesciunt iurisdictiones. quae non sunt nisi tyrannicae hominum inuentiones solum, sed charitatem, seruitutem, et non potestatem; qui Euangelium docet, ille Papa est, qui non docet Iudas est, et Christi traditor. Ecce expresse negat potestatem iurisdictionis eamq tyrannicam esse hominum inuentionem. Cum autem Episcopalis potestas ex potestate iurisdictionis constet, sequitur hac parte Episcopatum esse tyrannicam inuentionem, secundum istum

Item in disputatione facta Witenbergae anno 1520. haec uerba habet

Praedicationis, praecipua et sola a Christo Apostolis est facta cõmissio, huic si Episcopi non paruerint, non modo Apostolorũ non sunt successores, sed Christi desertores

Rursus in alia disputatione, quam habuit Witenbergae 1521 Ubi loquitur de ys, qui sunt alligati uoto, et religioni; expresse dicit. Nec quemq mouere debet si ordinatus sacris (quos uocant, fuerit illaqueatus; nihil enim aliud ordines illi sacri sũt, quam laruae hominum Deo ignotae.

Item in alia disputatione anno 1536. de potestate Episcoporũ sic dicit. Nulla authoritas post Christum est Prophetis uel Apostolis aequanda, caeteri omnes successores discipuli illorũ debent

UGR Biblioteca Universitaria

uocari: Et tertia assertione eiusdem disputationis, dicit. Apostoli certá promissionem Spiritus-sancti in specie et indiuiduo habuerút. ideo soli fundamenta Ecclesiæ uocantur. sed nulli successores in indiuiduo certam hanc habuerunt. Quare, inquit, non sequitur Apostoli hoc potuerunt facere ergo et successores eor. Vbi infert quod Episcopi in Concilio congregati possunt errare, et quod casu non errant. Ecce negat Apostolos succedere Episcopos in potestate, maximé iudicandi de doctrinis

Rursus in Cōmentarijs ad Galathas

Super illo, ij qui uidebantur aliquid esse nihil mihi contulerút. expressé ponit hanc propositionem, quæ destruit omnem hierarchiam Nullus Apostolus maior est alijs, neq; est in Ecclesia prærogatiua aliqua

Rursus in Postilla super Euang.^m Joannis

Exponens illud Accipite Spiritum-sanctum. quorú remiseritis &c dicit. Hæc potestas cuiuis ex æquo Christiano data est postq; suæ uirtutis, et potentiæ nos omnes consortes effecit Christus. Et infra uniuersis ex æquo Christianis hæc potestas tribuitur. Tametsi quidam hanc ipsam sibi tantum datam uendicauerút. Vt Papa, Episcopi, et sacerdotes. qui aperté citra pudorem hanc sibi tantum tributam potestatem efficiút Post uero ait. quilibet ergo Christianorú, horum qui credit, eandem potestatem habet quam Papa, et Episcopi, ecce negat peculiariter datam potestatem Episcopis, Papæ, et sacerdotibus.

Item super capite Joannis decimo

Super illis uerbis, Qui non intrat per ostium. Et oues pastoris uocem audiunt. duo, inquit, in hoc textu obseruatu digna sunt. libertas credendi, et potestas iudicandi. Nouistis quod psychotyranni animicidæ nostri (et loquitur de Episcopis

in

in gñe) docent, quod quicquid Concilia, sũmi Doctores decreuerint, et exposuerint, nobis suscipienda sunt: neq iudicandũ an ne bonum uel malum sit, qui adeo sit securi ut statuant hodie amplectendam esse per excõmunicationem, quicquid illi dixerint. id quaeso probè perpendite quod omnibus tradita sit potestas iudicandi, quicquid etiam ab ijs proponitur, ut dicere queant, Christus nobis dominus est. eiusq uerbũ prae omnibus accipiemus, illum Christum capiemus. ac sententiam feremus, num rectè faciat Papa, et Episcopi, et eorum asseclae ait namq Xrũs, pecudes iudicant et agnoscũt, quae uera uox sit, aut quae non uera. Adducat ergo si quid decreuerint, et uidebimus an ueritati consonum sit. Et paucis interpositis in eodem capite. Hic destruit uniuersa concilia, et omnes Pontificias leges, et quod nihil absq iudicio recipere debeamus: immo iudicandi quaecunq potestas nobis facta est. Idem ferè repetit exponens illud Matthaei Attendite a falsis Prophetis &c. Unde patet potestatem hanc iudicandi de doctrinis, quae propriè Episcopalis dignitatis est) cõmunem iudicari a Luthero omnibus ex aequo Christianis

Ex quibus omnibus locis, et alijs qui afferri possũt, constat Lutherum non negare Epis hanc potestatem remittendi peccata excõmunicandi, consecrandi, et de doctrinis iudicandi propterea quod male utantur ea, sed simpliciter ipsam potestatem non esse in Ecclesia, nec ut Ecclesia intelligit, sed cōem esse omnibus Christianis

---

Brentius super Esaie caput 59

Tractans illud Spũs meus qui est in te, et cetera ait haec uerba. Cũ manifestam promissionem contineant assistentia Spiritus sancti. cum uideant ueram Ecclesiam hoc se tueri, dicũt hanc promissionem datam esse Ecclesiae, ut quicquid Statu-

UGR Biblioteca Universitaria

erint, aut decreuerint Pontifices, qui gloriantur se Aposto-
lorum successores esse, et capita Ecclesiae, hoc excipiendum
hoc deosculandum sit ut oraculum Spiritus sancti cum
nihil certè minus sit. Primum enim nondum confessum
est eos Pontifices qui sunt, in regno Papistico esse ueros
Apostolorū successores, uel uera esse in Ecclesia nedū
capita, qui persequuntur doctrinam ab Apostolis traditam.
Spiritus-sanctus promissus est Ecclesia, hoc est agnoscen-
tibus doctrinam Apostolorum. Quibus uerbis expressè
negat Episcopos successores esse Apostolorum, neq promissio-
nem ullam Spiritus-sancti peculiarem habere, sed comunē
cum omnibus credentibus.

Caluinus in Comentarijs sui Catechismi
uti loquitur de ordine.

Expressè tenet Episcopos sola dispositione humana esse supe-
riores sacerdotibus, et gratia solum uitandi schismatis
illis esse superiores, innixus uerbis Hyeronimi in epla
ad Euagrium. Et in comentarijs Epla ad Titum. Hoc
dicens et in rigore uerbum Hyeronimi accipiens, qua quam
nullam patiuntur glossam. Et hæc sunt, quæ perfunctoriè
de erroribus hereticorū super Episcopatu colligere
potui, ex ijsq alias notaui dum perditos eorum libros
euoluerem.

Caluinus institution. lib. 4. c. 3. manifestè aserit, nu-
llam esse distinctionē muneris epoꝝ et presbiteroꝝ, solum
noia ēē diuersa, quę tn̄ sępe confundant.
Idem, Musculus in lib. de locis coībus titu.° de ministris
Verbi dei, addit qꝫ consilio humano factum esse, ut

Epi

epi superiores essent, non dominicę dispositionis verita-
te, et hoc consilium á spiritu sto nō profectum. nam huic
debemus (inquit) omnē principalium et equestrium epis-
coporum insolentiam, opulentiam atque tyrannidem, imo
oium ecclesiarum christi corruptionē./

centuria 2ª cap. 7. col. 126. habent ista verba, unde
liquet (inquiunt) episcopatum non tam divina institu-
tione quam humana authoritate, propter bonum ordinē
et edificationē ac successionē gradu presbiteris su-
periorē haberi.

conradus gesnerus lib. ulto Pandectarum universalium
l. 90. titu. 5. de epis, citat opus lutheri sub hoc titulo, ad-
versus ordinē falsò nominatum epōrum./

Joannes faber in lib. antilogiarum lutheri. c. 45. citat
ipsm in sermone de excōicatione dicentem. epi sunt
apli Antichri, et in lib. cōtra falsò noiatum statum
ecclīę dicentē epi sunt idola, larvę Papales, quę so-
lum ad veritatem opprimendam creati sunt, sicut et
creator ipsorum, ideo deleri debet epōrum regimē, et dignitas
tam epatus.

Lutherus in lib. dicto resolutio ~~sup~~ propositio. 13. de
ptate Papę, qui est. 1. to fo. 311. in fine illius sic hēt.
concludo oīs sacerdos in ao. mortis et necessitatis
est epūs et est Papa, habens plenissima plenitudinem
ptatis super cōfitentem, ut tenet senia cois totius
ecclię, et ex B. cypriani epla eruderet communicet
ergo nec Papa est epus, nec epus est supior presbiteris iure
divino, tenet cōsequa quia ius divinum est immutabile
tam in vita qz in morte —

UGR Biblioteca Universitaria

Item Lutherus in de abrroganda Missa privata Tetuo. Antesesi Episcoporum et sacerdotum Papistarum qui est 2º. to. fo. 472. sic habet, concludimus itaque cum fi- ducia vos iuxta divinas litteras et decretum sps sti, neque esse neque dici epos, sed magis adversarios et vastatores tam epos quam decreti divini de epis con- stituendis, estis vero epi vocatione Sathane et constitutione Apli eius, Pape, unde et recte voca- mini creature Pape non sps sti., qualis creator ta- les creature, et ibidem non sunt illi epi sed idola, larve, monstra et portenta ire dei.

Lutherus in prefa. epte ad Hieron. ad Evagrium to. 4. fo. 413. ait, Nam hic vides tpe Hieronimi et Amb. et Aug. nullum fuisse Archiepm in ecclia, nullum Patriarcham, nullum Primatem, nullum metropolitanum, multo minus Papam, seu oecumenicum Pontificem, sed omnes erant epi inter sese equales, deinde ipi epi ijdem qui presbiteri et econtra.

Lutherus in confessione fidei exhibita Carolo 5º anno 1530. de ptate eccca 4. to. fo. 203. sic ait. Porro secundum evangelium seu ut loquuntur de iure divino, nulla iurisdictio competit episcopis, hoc est his quibus commissum est ministerium verbi et sacramentorum nisi remit- tere pecca. Multa alia similia eque clara et aperte hic et et innumeris alijs in locis dicit.

(Et quid si non levera ... in ... melius damnavit).

Lutherus. in accusatione pontificum nomine sit. facta anno. 1534 spectat ʒ. clemente. 7.
ait una cum suis complicibus cardinalibus et episcopis profitentur in eccl^a plaris 4. habetur in
3º tomo suorum operum. fo. 496

Primo qui potest negare sacramentum ordinis et confirmationis esse institutum et sic jure divino non et negaret ministros esse
jure non esse episcopos / alios et ponit has ceremonias quas nos sacra vocamus humanas esse et
ab hominibus constitutas / tum definimus ea esse vera sacra instituta esse. quid vis definimus ministros
episcopos et esse esse. / ita ne fuit tota synodus decepta sub julio. 3.

ministros sacri et sacramentum simul ponit et tollit / ordinem esse sacramentum negat luth. caluinus
et ceteri. et confirmationes / zuinglianis /

luthe. c. 40. super esa. super montem zion qui euangelizas ascende. ministri omnes vocati ad euangelium sunt
euangeliste et ita ministerium solum verbi inter sacerdotes et laicos est non juris /

luther. contra latomum. to. 2. fo. 403. deus enim nusquam hoc vulgus pontificum quod hodie regnat
cum solos euangelistas et sibi ministros ordinauit in ecclesia sed non per homines constituti sunt imo
seipsos erexerunt inimicis deo et hominibus /

in responsione ad articulos wormatie damnatos. 2. tomo fo. 442. / collectorum eorum. et si
ipse hodie praesideret rome non tamen esse papam nam papam esse et remisisse in mundo necesse fuisse
necesse futurum esse sed fingi. luth. hoc adhuc dico et contrarium per scripturas non potest probari.

Lutherus in lib. de abroganda missa privata, qui est to. 2. fo. 472.
tale est, inquit, quod agitur in episcopis istis gloriosis et infulatis, quos
tantum abest ut deus agnoscat, ut nullum genus hominum in terra
diuinae magestati magis aduersum esse possit, non enim solum citra
dei praescriptum, sed et directe contra deum directi sunt et regnant
quod et euidenter et inuicte monstrabo his qui scripturae credunt. /

luthe. in [illegible] resolutionum super propositionibus suis lipsie disputatis. anno. 1519 in to. suo.
operum fo. 294. propositione 5. ait cum enim presbiteri et episcopi jure diuino sint idem et olim
idem fuerit dum populorum curam haberet praedicando et ministrando: non video quo jure
episcopi uelint officio presbiteris jus tamen presbiteros secum aequales esse sustulerunt. hec ille.

luther. super 1am canonicam pe. 2. c. super illa verba sacerdotium dicit praesentes nostri episcopi nihil aliud
sunt quam idola quaedam et imagines personae: quales sibi pueri episcopos in festo diui nicolai constituunt
ut autem est eorum sacerdotium ita sunt et eorum leges sacrificia opera omnia apostolica ad
vocandum [illegible] aliis illis diebus quibus ante sacram quadragesimam cum dementata a se
plebe insolentius quam alias solent furere.